

علوم غزته سي

العدد - ٤

بی « جہادی الاولیٰ

۱۵۸۶

لسان و خط ترکی

(مابعد)

برازده خطه از زرينه سويله لم معلومدرک سربانی و عربی و او یغور
خطاری متصل یازیلور بوندون ماعدا قلدر حروف مقطعه ایله در
ینه معلومدرک اقوام مختلفه اسلامیة بی جمع ایدن جوامعدن بری دخی
رسم خط اولشد

شهدی قوللان دیغیز شو خطک اصلی تاریخچه قرانلقده در

ابن عباس دن (رضی) روایت اولندیف کوره واضعی طی قبا نلندن
بولان دن ادب کیمه ایدی که آنبار ده ساکن ایدیله بوندون بری
مرار درک اشکال حروف عربی و وضع ایدی ایکنجه اسلم که بعض
حروفی وصل بعضینی فصل ایلدی اوچنجه عامر درک نفظاری
یاپدی . ابن هشام سیره ده یازارک خط عربی بی ابتداء
یازان حمیر بن سبار ایدی . سهیلی تقریف و اعلام کتابده
دیرک اصح اقوال کوره برنجی عربی کتابت ایدن اسمعیل در (عوم)
کشف الظنون ده دیدی که عرب لغت و خطک مأخذی عبراندر
واقعا بیندرنده مشابیهت واردر .

بوجتی نه قدر اوزون یازمش اولساق چوقلق فائده بیرمیه جکدر
 زیرا صفاء انندی تک عربستاندن کتیردیگی خطوط قدیمه عربیه
 حالا اوروپا اقادمیلرندم اوقریا مادیر بو خطه دائرالی ایوم معلوما
 کافیه یوقدر . بز تاریخچه معلوم اولان مسائلی یازالم .
 کاتب چلبی دیرک صدر اولده قرآن وحدیث افواه رجالدن اخذ
 اولنورایدی صکره لری اسلام تکثرایدوب عرب اولمیانده دخی قایرشینجه
 نقطه لر و حرک لر ایچار نه حاجت من ایلدی . دیمک استرک نقطه لر
 صکره دندر . بونا بقصید حضرت علی تک (رضی) تلقینده ابراهیم
 دنگلی یه وکیه دخی حجاج اسناد ایدرر .

صدر اولده مصاحف یازان وحسن خط ایله معروف اولان ذات
 خالد بن ابی هیاج ایدی که سعد حضرتی (رضی) آنی مصحف
 یازمه و ولید بن عبدالملک ایچون اشعار و اخبار و حوادث تحریرنه
 تعیین ایشیدیک اولوق تک خطی کونی دینلان قلمدر که اقلام اخیره
 آذن تراشیده در بن امیه ایامنده برنجی حسن خط صاحب
 قطبه ایدی اقلام اربعی بربرندن استخراج ایدن بودر
 بوندن صکره ضحاک بن عجلان درک ابتدای خلافت عباسیده

مشهور ایدی قطبہ نیک اخراجاۃ اوزرینہ خلی شی یازدی

بعده اسحاق بن حماد درک منصور و مهدی ایام لرزنده چوق چراغی

ادیا ندرتی خطوط اصلیه موزونه دینون اون قلمی تشکیل

ایدن بوند . شوند

قلم سجدات . قلم دیباج قلم طومار کبیر قلم ثلثین قلم زنبور

قلم مفتوح قلم حرم قلم موامرات قلم عهود قلم قصص

قلم حرفایع . هاشمیان ظهورنده بر قلم دها پیدا اولدی که

عراقی دینلاندر . اسحاق دن مأمون زمانه دک قلمی

زیاده لشمیدی آنک کاتبی تجرید خطوط اوزرینہ بختلر آچیلر

احول محرر شهرتیه معروف ذات رسوم و قوانین خط دائر باب باب

بختلر یازدی بعده قلم مرصع و قلم نسخ ظهور ایدک

قلم ریاضی . دیدیکری ذوالریاستین فضل بن سهل اختراع ایلدک

۶۸۶ . ده وفات ایدن ابن مقد خط کوفی ثلث نسخ دیدیکر طریقته

نقل ایدک ۶۱۴ ده متوفی ابن بواب بو طریقته تهذیب ایلدک

بعده ادج یاقوت کجدی که هربری زمانک استاد خطی ایدک

هد اوچینچی یاقوت که ۶۹۸ ده وفات ایمشدر ابقای نام ایدک

بوندک طریقته الی قلم شهرت بولدی که رقاع ثلث نسخ

تعلیق ریحان و محقق کہ بالادہ عراق و دیگر بلاد ہوا اور جقدر

حالا ہوائی قلم خطا طریزک معلوم در نہایت ثلث نسخ طریقہ

حسن خط شیخ و حافظ عثمان در کمال بولدی . ترک و فرس

حسن خطہ جدیدہ تفوق ایندی

شویار دینیز تاریخچہ دن ظاہر اولدی کہ رسم خط من الاول یقین وقتہ درک

اصلاح و تہذیب اولمقدن خالی قالمادی . قلامازیا . انسان

مثلاً البتہ سنی اصلاح و تہذیبین بر زمان فراغت ایده مدیکہ کی لسان

و خطی دفر تہذیبین و از کچہ مز . برکہ مراق ایروب خط کوفہ دن

شہدیکہ خط نسبی قدر رسم خط نصل دکیث دکیث اصلاح اولمش

تخری ایندم ۷۷ جدول حاصل اولدی غریب تصارف کہ شہدیکہ

اور و با خطک اصلی تخری ایروب یازدیم وقت دخی فنیہ قلمندن

رومان قلم اخیرہ درک ۷۷ جدول پیدا اولدی بوجدولہ لرافشا والد

آیروجہ طبع اولنور تاک مطالعہ سندن تہذیب خطک دخی حواک

اعصار بنا کورہ درجات طبیعیہ اولوب تدریجاً اصلاح اولن طریک

مستفاد اول .

خطزک اصولی واجب الحفظ و ذی محسنات اولد یعنی تعریف حاجت

کورم . واجب الحفظ درک یوز بیگلرہ کتابدہ بو خطہ یازلشد

فی محسنات اولدین ایسه سرعت تحریری والده وایا قده یازلمه
قابلیتی و برپاچه کاغذ اوزرینه پک چوق معانی به دلالت ایدر رساله
یازیلیشی در که اوروپا لیلرک رسم خطرمنده بوسرعت و بوقابلیت
و بوقتیر و اداره یوقدر

شومحسناتی منکر اولما دینه حالده مییانتدن دخی هیچ بروقتده علماء
سکون ایتدیر کشف الظنون ده حرکات و نقاطک ضرر لرین
بیان ایچون دیدی که اگر اقرار ایدرک مدت عمرمنده طوغری یازلمش
برکتاب کورمشدر خصوصاً نقط ضررین بیان صومسنده
حکایت ایدرک جعفر متوکل بروالمنه احص من قبلک

من الذمین و عرفنا بمبلغ عدددهم یازلماشی امرایتش
یعنی خریستان نغزسنک احصاء و تعداد اید طرفنه بیلدیرلمشی اراده اید
کاتب غلط ایدوب حار اوسته نقطه اید احص یازلمش
والی به امر وصولنده خریستانلری طرقتدیروب احصاء ایتکه یعنی
خصتیننی چیقار تارق خادم ایتکه باشلار نهایت ایکی خریستان
صاغ قوریلور بن دیرم که بوقعه نیک ساخته اولدیننه
شبه یوق فقط برنقطه برچوق قان دولکه سب اول بیلور خیالید
دولمش و نقطه لر ضررین تفهیم ایچون اویدیرلمش حصه کی برقه در

س امان شویولده تاریخ خط یا زیشکزدن پدکمنون
 اولدم آرتق هرکس اوتور آکلارک شهدی غطرنی اصلاح
 قاتقشوق بر بدعت سید. پاپشی اولیه جنف اسلافک
 اسوه مننه اقتدار بدعت حسنه ایتش اولورز

ج شبه یوق اصلاح خط امرحنددر . بویده مسکله لره
 بدعت تعبیری قارشیدیرلماسه ایوا اولور چونکه بدعت اصطلاح
 شرعه دینه اولیان برشی پیدا ایتک دیملدر بویده خطکی
 مندر لرایسه امور دینه دن اولمایوب امور دنیویه مزدندر امور دنیویه
 اقتضای مصالحه کوره تبدیل و تغییرده مختارز . حدیث شریفده

انتم اعلم بامر دنیاکم بیورلشد

س مندی دهاز یاده قوت و پردیکز یا آرتق تعصب هیچ عبال

قالماز امان طوریهلم شو غطرنی بوزالم
 ج نه یا پالم س بوزالم دیرم ج جدی می سوزالم
 س الله الله شبهه ایده جک نه وار ج یا بوغچانسانر
 غطرنی قاسون س فبجازک بنده کز سزه

بوزالم بوزالم ده یرینه بشقسنی قویالم دیمک استم

ج دیمک کینه سزکندی کزده خلق کوسمن اولوق اقتداری

علوم غزنتہ کک

«

تصور ایتدیکز سن اردیمک دکل بندہ کز سن

شو بو بر مجلس حاصل کیم یاپارے یاپسون هد شو خط

قالقون ح چون آ بکم

سن آہ اقدم سزده بیلور کزک اوروپا لاندی بش

اون کون ایچنده سو کیلوب اوقته یور بزده بو خطک اوقونمکسی

بورنج ییلره توقف ایدر ینه مکمل اولماز بو حالده مطلوب اولان

نشر علوم و معارف نصل متیسر اولور

ح بعض ذواتک بو مطالعه اولدیفنه بندہ کز دخی واقفم

حتی بر تاریخده بو مطالعه اوزرینه دیر بله بعض ملاحظه یارشیتم

لکن بو مطالعه عجبا صواب می در بو زمق اکثر یا هوسدن

یا تقلید دن کلر لکن دوزمک مطلقا معرفت اولور خطرنی

بوزالم ریاند عجایرینه قوی حقیقی شیر د شوندیدم

اوت بعض دشونشتری کوردک بوندک خلاصه افکارک

هپ آروپا خطک آز وقته اوقونمق قابل اولدیفنی مطالعه

فاسده سندن ایدر کلش بر نتیجه واهی در

سن عجایب بو مطالعه فاسد تعبیر ایتدیکز تعجب ایدم

ح برکا تعجب ایده جملکه انگلیز یا فرانسه تحصیل ایتدکون

صکره بزم خطی "اوقتماز" دیوبلگنہیان زاندره تعجب ایتمہ کن
 سزادرک انگلیزہ رفرانسز جکی چاپارز کوہر قاعدہ سز
 املا سز یازدر اوقتم پورمشده بزم خط نیچون اوقتم پورمش
 سس اشہ بوکا دھازبایدہ تعجب ایدرم دیوبید کلامری
 سز کی زانک درایتہ ویرہ مم پک اعلا بیورسکز کہ آوروپا
 خطرنده درعایل وار بوحرک رک اعانہ سید حروف

دخی مقطعات اولدین حالده قولیلقہ تحصیل اولنہ پور

ج بوکلامری سز جدی می سویر سز بوخجہ تجربہ لردن
 صکرہ تجربہ سز کی کلام سویلمکزه اشہ بن تعجب ایدرم

کرم ایڈیک سز انگلیز جیہ نہ قدر وقت چالشیدیک

سس ادرج نہ اولدی ج پکی اشہ شوکلدی

اوقویز باقلم *Fate* سس پک قولی ف ار فار

ج پک اعلا شونی ده اوقویز *Fate* سس فت

ج عجاب بوکلده رخی اوتہ کی کی آ اید یازمشیدی نیچون فات

اوقویز سس بو اید نطق اولنور

ج پک شونی ده اوقویز *Fat. Fall. arise*

Wash. ایشیدہ م اشہ پیسی *a* حرکت سید یازدی

علم غزته ك

اولور (ê) بعضاً ده هيچ اوقتهماز . اشته نجه ايچون موضوع
 e- اشارتي بش درلوصداويرر . آ اشاره كسره علامتي
 ایدی هايونك bois مثلكله لوده آ صداسي ويرر
 o- اشاره ختمه ماده ثقيد علامتي اولوب عوسسي ويره جك ایدی
 eau . حرف صوتيه مركبلي دفي برصدايي ويرر
 آ شواشارت نه الاصل يونا نچدن آنان اسملا ملامنده قوللا نجه جق
 ايتي خابوك آ بعضاً دفي ايلكوه آ ياي ممدوده كيه تلفظ اولور
 هه شو آ حرف يوقمي نه درجه مسخره شيدر نطق اولتاق اولمياني
 هپ فائده سزر haine كله سنده كهن ديو آ تلفظ
 اولوب homme لفظنده omme كيه عوم نطق ايديه جكني بيك
 ايچون برقاعده بولنه بيلورم . آ حرفي . ۱۷۰ قدر كله وارد ركه
 اجنبي لر شويد طورسون زواللي فرانسوز بولدي بلامك و طوغري
 تلفظ ايتك ايچون نه زحمته چكيورر برقاعده سزلكه بويالكر
 حروف صوتيه ده مي حروف سالمه فك باقلم نه سي سالمدر
 آ حرف سس بعضاً ق بعضاً كره كا هي ده ch علسي
 ايد نطق اولور . آ حرف (س) كاه كس كا هي آ
 بعضاً دخي آ صداسيه تلفظ اولور .

علوم غزنی

یا شو \bar{x} حرف نه بیورسک \bar{co} صداسی ویرر حدایک بعضا
 go کاه \bar{g} زکیس کرده \bar{kk} یا خود \bar{a} سسی ویرر
 (*Saintwiler* کلاسی کی) • فرانسیسی بردوزینه حروف
 دارک ($e \cdot k$ حایمیرت) هیچ تلفظ اول نماز \bar{a} التی دن عبارت
 (حرف اخیر دتغنده) شوندر $C. F. G. L. M. N.$
Croc. Clef. baril. q. r. s. t. x. z.
aimer. étang. sot. nes. nez. Croix.
Crois. étant.

دیوارب امثالی کتب

ادچر حرفی لاحق دارک تلفظ اول نماز خطده پارکراندر
varient. aiment. و امثال \bar{e} شو \bar{e}
 حرکر $q. c. g.$ حروفندن برین وی ایت کده به فائده زاندر
écueil. quai. gageuse. gai.
avoir. فنک اسم مضمونده eu کی \bar{e} حورسی بوکونک

کونده هیچ تلفظ مدار اول نماز زاندر

\bar{en} حرفه بعضا \bar{an} و بعضی گره \bar{na} صداسی ویرر
ancien. enlever • فرانسیسی چونده \bar{e}
 فنیه حاره وارایش یا شو $ai \cdot aie \cdot aint.$ دخی

برصدای ویرر عجائب دکلر مند . dit . اند وکذا نه
مرکباتی دخی تا سسی ویریر .

س

بونر معلوم فقط حریفند مکتبدرنده بزودن چابنق تحصیل ایتدکلرینه

شبه دارم برچابنق تحصیل نه دندر

ج اشته بوسی تعیینده شاشیریریکز برچابنق تحصیل خطر

ادینون اولدیفندن دکل بون بون بشق سیدردندر استرکز

اوسبردن بحث ایده لم س اوت بوندن بحث ایتدک استم

بونی اونرتیملم لکن خاطر عاجزانم برشی کلور خطرناصداج

ایچون اورویا لولک حرکات صرتیه نه قناعت ایتوب دهاملکل

حرکله ریاساتده بونری سطر ایچنه آلساق اولاماری

ج اشته کوریریریکز حرکات صرتیه ایچون بکری بی مجاوز اشنا

لازمدر بونجه اشارتی سطر ایچنه آله رق حروفتری تقطیع

ایتمکده نه تسریلات تصور بوریوریکز اکلانا پورم

هده تصور ایتدیکلرکی بر سطر یا پیکز باقلم تسریل دکل اوقتمند

قابل اولورم . پرده سزه برشی سؤال ایدهیم . ارقام و اوایا

بونر کدریرده مثلاً ۵۵ اشارتینه یازرب ایکی یوزیمش بشق

نطق اییدیور رقت منافعی لسان مخلص و خط منافعدن پک
اشاغی دکدر بونکه برابر شویده اشکال مختصره دن بویده بویک
مغاره استدلالده کوچک اولایور نشر علوم و معارف ایچرت
شوارقام اشارتینی بوزوب بشقیرلده برشی ایچار ایده لم
دیو هیچ برملت دشوندی می . آبرادر بزوم یازو ارقامدن
دها کوچی می رقم تحصیل اولنوش ده بزوم یازو تحصیل
اولنما زمشن نه دیگدر بعد اوت بزوم خطک اصلاح محتاج
اولدینی بنده کن معترف فقط بوزوم محتاج اولدینی برودنه
دیهم بزوم خطک اصلاح محتاج یرای زه سی اولدیندن
استر کزجبت ایده لم بلکه بر فاضلی نتیجه چیقار
هد شو بوزوم تغییرینی لسانکزدن قالدیر رایگز مسئله ها آجیق
اکلاشیلور زیرا فرقه اولمالی سکزک شو بوزوم لقردینی
چیقاراندک اکثریسی " مخالف تعرف " قاعده سنج عادت قارشو
کلمکار تشهیر نیام مرامنده درک بزوم مخالفت یرینه تأمل
و تدبر مشهور اولوق دهها مناسبه ظن ایدریم ^{همده مسئله}
شوراسنه دقت بیوریزک بر خط بوزوم مسئله سنی قاریش دیراندک
اکثریسی پرازدکار اولدو پادن تقی اییدیور اما دشونمیدر لرک

آورد و پالیدر نیچہ بیوز سہ لردنبرو خط واملالریک تصور این اکلماشتر
لیکن واصلہ ہیچون نیچہ ترمیونہ ترتیب ایتمشدر ایکن عجبا نیچون
حالابرشی یا پاماشدر اوت اور و پادہ بوبہ مسد لری
اختیار لردشونیر برزہ چوجمقد د شونوب بونجہ اختیار لری
واقاد میدری کچیوروب یا پ ویرہ لم دیور لری

—
—

حساب بختندہ بندہ کزہ بعض ایلشک قالدیندن ارجشی
وقتہ آخرہ براقشیدک شمدی رجا ایدم کچ اولدی برخط
بجشی دخی ایلتیمی ملاقاتہ براقلم ج مناسب
(مابعدی حکمہ)

شرح ابیات تفاوت امیال
(در عرض معلومہ)

کرہ اور زرنده قطب دن قطب چیزلش اولان دوائر نصف النهار
قطبده برنقطه اید منتهی اولور البتہ دوائر آره لری خط استوا
مساری اولوب قطب طوغزی عرض مرتفع اولدبج تفاوت ایدر
خریطلہ لردن دخی بر میل داعوجاج معارم دور